EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 19.11.2025
COM(2025) 848 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE,

Tarbijakaitse tegevuskava aastani 2030 ja tegevuskava tarbijate hüvanguks ühtsel turul „Uus tõuge tarbijakaitse, konkurentsivõime ja kestliku majanduskasvu tugevdamiseks“

{SWD(2025) 848 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE,

Tarbijakaitse tegevuskava aastani 2030 ja tegevuskava tarbijate hüvanguks ühtsel turul „Uus tõuge tarbijakaitse, konkurentsivõime ja kestliku majanduskasvu tugevdamiseks“

Tarbijakaitse on liidu lahutamatu osa ja meie ühtse turu keskne element[1]. See tagab, et Euroopa tarbijatel on võimalik teha teadlikke valikuid, osta ohutuid kaupu ja teenuseid, olla lepingute ja tehingute sõlmimisel õiglaselt koheldud ning kasutada tõhusaid õiguskaitsevahendeid. Tugev tarbijakaitse tegevuskava on oluline selleks, et mõjutada positiivselt tarbijate igapäevaelu ning saavutada meie teineteist vastastikku tugevdavad ja üldised eesmärgid konkurentsivõime ja kestlik heaolu, kaitstes seejuures demokraatiat ja sotsiaalset õiglust[2].

Euroopa tarbijakaitse on maailmas üks tugevamaid, kuid tarbijad seisavad endiselt silmitsi paljude raskustega. Nende hulka kuuluvad kõrge elukallidus ja sotsiaal-majanduslik ebakindlus, kliimamuutuste mõju, ohtlikud tooted ja ebaausad kaubandustavad, eriti internetis oste tehes, püsivad tõkked piiriülesel ostlemisel ning raskused hüvituse saamisel. Lisaks mõjutavad ELi turgu kasvavad probleemid, mis tulenevad e-kaubanduse vahendusel väljastpoolt ELi imporditavate kaupade mahu märkimisväärsest suurenemisest, eelkõige väikese väärtusega postipakkide puhul, mis tarnitakse otse tarbijatele ning mis kujutavad endast riski tarbijate tervisele ja ohutusele, on keskkonna seisukohast jätkusuutmatud ja osutavad ebaausat konkurentsi nõudeid järgivatele ELi ettevõtjatele[3].

Tarbijakaitse, konkurentsivõime ja kestlik heaolu tugevdavad vastastikku üksteist. Tarbijakaitse tugevdamine soodustab nii tarbijatele kui ka ettevõtjatele kasuliku konkurentsikeskkonna kujunemist, nagu toodi välja Letta raportis. Kuna ühtsel turul on 450 miljonit tarbijat ja kodumajapidamiste kulutused moodustavad üle 51 % ELi SKPst[4] (kujutades endast seega ELi majandustegevuse suurimat komponenti), on tarbijatel meie majanduse masinaruumis oluline roll. Nende vajadused, motiivid, eelistused, kartused ja lõppkokkuvõttes nende valikud tõukavad tagant konkurentsi, innovatsiooni, investeerimist ja kestlikku majanduskasvu. Need tegurid mõjutavad ka seda, kas tooteid imporditakse või kasvatatakse või valmistatakse ELis, ning seega mõjutavad need üldises plaanis õiglast üleminekut.

Konkurentsitihe ELi turg omakorda suurendab tarbijate heaolu, pakkudes laia valikut kvaliteetseid kaupu ja teenuseid taskukohase hinnaga. Tugev tarbijakaitseraamistik hõlmab norme ja stiimuleid usalduse, kaitse ja õiguskindluse loomiseks, mida vajavad nii

[1] Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 12 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 38.
[2] Euroopa Komisjoni prioriteedid aastatel 2024–2029.
[3] Euroopa Komisjon esitas 2025. aasta veebruaris teatise „Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks“. Mitmes valdkonnas on vaja kiiresti edasi liikuda, sh kaotada tollireformi raames tollimaksuvabastus toodete puhul, mille väärtus on alla 150 euro, tõhustada koostööd riikidega, kust need tooted pärinevad, et tegeleda tooteohutusega otse tootmiskohas, ning tugevdada tolli, turujärelevalve ja tarbijakaitse valdkonnas suutlikkust tagada nõuete täitmine.
[4] Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_GDP/default/table?lang=en.

tarbijad kui ka ettevõtjad. Näiteks e-kaubanduse vahendusel toimuva impordi hüppelisest kasvust tulenevate riskide vähendamisel ei ole tarbijate õigusi ja tooteohutust käsitlevate ELi normide range rakendamine ja täitmise tagamine oluline mitte ainult selleks, et kaitsta tarbijaid, vaid ka selleks, et kaitsta nõudeid täitvaid ettevõtjaid ebaausa konkurentsi eest.

Lisaks sellele kesksele majanduslikule rollile on tarbijakaitsepoliitikal olemuslik sotsiaalne, kaitsev ja stabiliseeriv mõõde, millel on eriti suur tähtsus praegusel Euroopa ja muu maailma jaoks rahutul ajal. Luues raamistiku inimeste õiguste kaitsmiseks, õiglaste turutavade tagamiseks ning kollektiivse heaolu ja mittediskrimineerimise saavutamiseks, edendab tarbijakaitsepoliitika sotsiaalset õiglust ja tugevdab usaldust meie demokraatia vastu. Näiteks võib tarbijakaitsepoliitika leevendada tarbijate raskusi kõrge elukallidusega toimetulemisel ja nende keskkonnaalaseid muresid, toetades ringmajandust ning edendades taskukohaste ja atraktiivsete kestlike toodete kättesaadavust.

Selles kontekstis esitab Euroopa Komisjon oma **tarbijakaitse tegevuskava aastani 2030 (edaspidi „tegevuskava“)**, mis on ELi tarbijakaitsepoliitika uus strateegiline raamistik ning sisaldab konkreetseid prioriteete ja meetmeid järgmiseks viieks aastaks.

Tegevuskava hõlmab mitmesuguseid meetmeid, millega reageeritakse otseselt peamistele probleemidele ja mis kajastavad tarbijakaitsepoliitika valdkonnaülest olemust. Selle eesmärk on parandada tarbijakaitset ning edendada konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja kestlikku majanduskasvu, eelkõige tugevdades ELi normide järjepidevat ja tulemuslikku rakendamist, kohaldamist ja täitmise tagamist ning võttes sihikule sellised olulised küsimused nagu digitaalne õiglus ja tarbijakaitse internetis.

Tegevuskavas käsitletakse nelja peamist **prioriteetset valdkonda**. Esiteks sisaldab see **tegevuskava tarbijate hüvanguks ühtsel turul**, arvestades tarbijakaitse keskset rolli ühtse turu nõuetekohase toimimise tagamisel ning ühtse turu tähtsust heaolu loomisel ja Euroopa konkurentsivõime suurendamisel. See tegevuskava täiendab **ühtse turu strateegiat**, käsitledes konkreetseid ühtse turuga seotud küsimusi, mis tarbijaid otseselt mõjutavad. Tegevuskava teised peamised prioriteedid on **digitaalne õiglus ja tarbijakaitse internetis**, **säästev tarbimine** ning **nõuete täitmise tagamine ja õiguskaitse**.

Vajadus kohaneda kiiresti muutuva ühiskonnaga ja e-kaubanduse kasv suurendavad keerukust ja riske konkreetsete tarbijarühmade jaoks, nagu puuetega inimesed, eakad, noored tarbijad ja väikese sissetulekuga pered. Seetõttu on **haavatavas olukorras olevate tarbijate kaitsmine** oluline **üldine prioriteet**, mida käsitletakse tegevuskava kõikides valdkondades. See hõlmab laste kui tarbijate kaitsmist digikeskkonnas ja tegelemist kõrge elukalliduse mõjuga, mis on muutnud paljude inimeste jaoks üha keerulisemaks selliste põhivajaduste rahuldamise nagu toit, energia ja eluase.

Üks **üldine prioriteet** on ka **lihtsustamine ja halduskoormuse vähendamine** kooskõlas **konkurentsivõime kompassis** seatud eesmärkidega. Seepärast on tegevuskava eesmärk lihtsustada ja selgitada tarbijakaitsenorme, vähendada tarbetut halduskoormust ning võimaldada ettevõtjatel tegutseda selges, õiglases ja prognoositavas keskkonnas, säilitades samal ajal ranged tarbijakaitsestandardid. Tegevuskava nurgakiviks on nõuete täitmise tagamise raamistiku tugevdamine ja lihtsustamine, mis aitab ettevõtjatel vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid ja kasutada ära ühtse turu pakutavaid võimalusi. Lihtsustamine ja koormuse vähendamine peaksid omakorda võimaldama ettevõtjatel aidata leevendada elukalliduse survet.

Tegevuskavas esitatud meetmeid toetab aktiivne rahvusvaheline koostöö nii kahe- kui ka mitmepoolsel tasandil. EL jätkab koostööd riikidega kogu maailmas ja osalemist mitmepoolsetel foorumitel, nagu Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO), ÜRO Kaubandus- ja Arengukonverents (UNCTAD) ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), et edendada kõrgetasemelist tarbijakaitset ja toetada ettevõtjate võrdseid võimalusi. EL suhtleb edaspidigi huvitatud partneritega mitteametlike tarbijadialoogide kaudu ja teeb koostööd asjaomaste ametiasutustega, eelkõige internetis müüdavate toodete ohutuse valdkonnas, ning korraldab iga kahe aasta järel rahvusvahelise tooteohutuse nädala. ELi laienemisprotsessi raames jätkab komisjon ka kandidaatriikide toetamist nende õigusaktide vastavusse viimisel ELi tarbijakaitsealase õigustikuga.

Tegevuskava koostamisel on aluseks võetud 2020. aastal vastu võetud **uue tarbijakaitse tegevuskava** saavutused ja sidusrühmadega peetud ulatuslike arutelude tulemused[5]. Tegevuskava eesmärkide saavutamiseks ja meetmete rakendamiseks on oluline tagada **kaasav, läbipaistev ja dünaamiline juhtimisraamistik**. Komisjon teeb struktureeritud koostööd kõigi sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikidega ja Euroopa Parlamendiga, ettevõtjate ühendustega, akadeemiliste ringkondade ja kodanikuühiskonnaga, sealhulgas tarbijaorganisatsioonidega. Nende aktiivne osalemine tegevuskava rakendamise kogu protsessis on tegevuskava edu jaoks väga oluline.

1. ÜHTSE TURU VÄLJAKUJUNDAMINE: TEGEVUSKAVA TARBIJATE HÜVANGUKS

Ühtne turg on ELi üks suuremaid saavutusi. See toob tarbijatele **märkimisväärset kasu**, näiteks suurema valiku ja madalamate hindade näol, ning on Euroopa konkurentsivõime suurendamise seisukohast kriitilise tähtsusega. Paljude tõkete tõttu ei ole tarbijatel ja ettevõtjatel aga endiselt võimalik ühtse turu potentsiaali täielikult ära kasutada. Ühtse turu väljakujundamine on seega äärmiselt kiireloomuline ülesanne. Käesolev tegevuskava täiendab meetmeid, mis sisalduvad ühtse turu strateegias ja tulevases ühtse turu tegevuskavas aastani 2028. Selles käsitletakse takistusi, mis ei võimalda tarbijatel saada ühtsest turust täiendavat kasu, ennekõike kaupadele ja teenustele, eriti finantsteenustele, liikuvusele ja transpordile juurdepääsu valdkonnas.

Alates **asukohapõhise tõkestuse määruse** vastuvõtmisest 2018. aastal on see määrus parandanud tarbijate juurdepääsu piiriülestele kaupadele ja teenustele, kõrvaldades põhjendamatu asukohapõhise tõkestuse ja muud kodakondsuse, elu- või asukoha alusel diskrimineerimise vormid, mis on seotud internetimüügiga. Määruse nõuetekohasel rakendamisel esineb siiski probleeme[6]. 2025. aasta veebruaris algatas komisjon määruse ametliku hindamise, et teha kindlaks, kas see on täitnud oma eesmärgid. Samal ajal analüüsib komisjon täiendavalt määruse kohaldamisala laiendamisega kaasnevaid eeliseid, probleeme ja võimalikke riske.

Piiriülesed tõkked, mis vähendavad tarbijate valikuvõimalusi, ei piirdu veebikeskkonnaga. Teatavate tootjate kehtestatud **territoriaalsed tarnepiirangud**, mille tõttu jaemüüjatel – nii e-poodidel kui ka traditsioonilistel kauplustel – on väga keeruline või lausa võimatu osta tooteid ühes liikmesriigis ja müüa neid teises liikmesriigis, killustavad samuti ühtset

[5] Vt lisatud kokkuvõtlik aruanne sidusrühmadega peetud konsultatsioonide kohta, SWD(2025) 848.

[6] Vt komisjoni talituste töödokument asukohapõhise tõkestuse määruse mõju ja piiriüleste tõkete edasisel vähendamisel tehtud edusammude kohta ja Euroopa Kontrollikoja eriaruanne „Põhjendamatu asukohapõhine tõkestus e-kaubanduses“. Vt ka „Geo-blocking – Still an area of concern for ECC-Net.

turgu ja võivad tuua kaasa kõrgemad hinnad, aidates seega kaasa elukalliduse tõusule[7]. Nagu ühtse turu strateegias välja kuulutatud, töötab komisjon välja meetmed, et võidelda põhjendamatute territoriaalsete tarnepiirangute vastu olukordades, mis jäävad väljapoole konkurentsiõiguse kohaldamisala. Samal ajal jätkab komisjon jõuliselt konkurentsieeskirjade täitmise tagamist.

Veel üks valdkond, kus tarbijad seisavad silmitsi takistustega, on **finantsteenuste piiriülene osutamine**. Kuigi välismaal finantsteenuseid ostvate tarbijate osakaal on suurenenud, on see võimalus teatavate tootekategooriate, näiteks tarbimislaenude, hüpoteeklaenude ja kindlustuse puhul endiselt väga piiratud. Jaefinantsteenuste piiriülese osutamise suurendamine, samal ajal kaitstes tarbijaid ülelaenamise ja liigse võlakoormuse eest, võib tuua kasu tarbijatele ja pakkuda finantsteenuste osutajatele ärivõimalusi. Tarbijad võivad endiselt seista silmitsi piirangutega, kui nad püüavad avada maksekontot teises liikmesriigis. Algatuse „**Euroopa hoiuste ja investeeringute liit**“ raames on kavas edendada kapitaliturgude sügavamat lõimimist ja integreeritud pangandussüsteemi ning parandada rahaliste vahendite piiriülest pakkumist. Samuti soodustatakse jaeklientide osalemist kapitaliturgudel, eelkõige **säästu- ja investeerimiskontode** kättesaadavuse ja kasutuselevõtu suurendamise kaudu, sest need võimaldavad tarbijatel saada finantsturgudele investeerimisest suuremat pikaajalist tulu, nagu on osutatud **komisjoni soovituses liikmesriikidele säästu- ja investeerimiskontode kohta**. Samuti teeb komisjon liikmesriikidega koostööd kehtivate finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide, näiteks maksekontode direktiivi **tulemuslikuks rakendamiseks ja täitmise tagamiseks**. See direktiiv takistab teenusepakkujaid diskrimineerimast pangakonto avamist taotlevaid ELi tarbijaid kodakondsuse või elukoha alusel ning annab kõigile ELis seaduslikult elavatele tarbijatele õiguse põhimaksekontole. Nende normide **täitmise tagamise** tõhustamiseks kaalub komisjon võimalust lisada ühtse euromaksete piirkonna määrus, mis keelab **IBANi-põhise diskrimineerimise**,[8] tarbijakaitsealase koostöö määruse kohaldamisalasse. Komisjon keskendub ka **ELi finantskirjaoskuse strateegia** rakendamisele, mille eesmärk on võimaldada tarbijatel oma rahaasju paremini hallata ning osaleda kapitaliturgudel viisil, mis on turvaline ja kindel, eriti digitaalsete teenuste ajastul. Komisjon kavatseb 2028. aastal teha tarbijatele suunatud finantsteenuseid käsitlevate liidu õigusnormide põhjaliku stressitesti, et hinnata nende vastupidavust, teha kindlaks õigusnormide lihtsustamise võimalused ja tagada, et need on kiiresti areneval finantsmaastikul jätkuvalt eesmärgipärased.

Lisaks võimalusele pääseda ligi kaupadele ja teenustele kogu ELis võimaldab **inimeste vaba liikumine** ühtsel turul tarbijatel kasutada muidki piirideta Euroopa eeliseid. Reisides vajavad tarbijad taskukohaseid, kvaliteetseid, sujuvaid ja ligipääsetavaid liikuvus-, transpordi- ja elektroonilise side teenuseid, mida toetavad tugevad õigused.

Elektroonilise side teenuste puhul võimaldavad ELi **rändluseeskirjad** ELis/EMPs reisivatel tarbijatel oma telefoniga helistada, saata sõnumeid ja kasutada internetti ilma lisatasuta. EL on juba sõlminud lepingud, millega laiendatakse alates 1. jaanuarist 2026 ELi rändlusala Ukrainasse ja Moldovasse. Komisjon on algatanud ka menetluse

[7] Euroopa Komisjoni tellimusel tehtud uuringu kohaselt võiksid tarbijad territoriaalsete tarnepiirangute kõrvaldamise korral säästa teatavate toodete ostmisel kuni 14,1 miljardit eurot aastas.

[8] Ühtse euromaksete piirkonna määrusega on ette nähtud, et pangad ja ettevõtjad peavad kohtlema kõigi ELi liikmesriikide rahvusvahelisi pangakontonumbreid (IBAN) võrdselt, tagades, et üksikisikud ja ettevõtjad saavad teha piiriüleseid tehinguid ilma IBANi päritolul põhinevate põhjendamatute takistusteta.

lõppkasutajate õigusi ja universaalteenust käsitlevate ELi elektroonilise side normide läbivaatamiseks.

Kuigi nõudlus **mitmeliigiliste liikumisvõimaluste** järele kasvab, seisavad tarbijad endiselt silmitsi arvukate takistustega hindade võrdlemisel, parimate reisivõimaluste leidmisel, reiside broneerimisel ja transpordihäirete korral oma õiguste kaitsmisel. See kehtib eriti rongireiside kohta. Mitu neist probleemidest lahendatakse peagi esitatavate ettepanekutega võtta vastu **ühtse digitaalse broneerimise ja piletimüügi määrus** ning **digitaalsete mitmeliigilise liikuvuse teenuste määrus**, **rongireisijate õiguste määruse** sihipärase muutmisega ja **reisijate liikuvuse paketti** kuuluvate seadusandlike aktide peatse vastuvõtmisega. Reisijate liikuvuse pakett hõlmab ELi reisijate õigusi käsitlevate määruste ja **2015. aasta pakettreiside direktiivi** muutmist. Selle direktiivi muutmisel tugevdatakse tarbijakaitset, sealhulgas vautšereid käsitlevate uute normide kaudu, mille kohaselt on nõutav reisija sõnaselge nõusolek. Samuti nähakse ette tarbijatele selgema teabe andmine ja ühtlasi vähendatakse märkimisväärselt teabevormide arvu. Reisijate õigusi käsitlevate ELi õigusaktide muutmise lõpuleviimisega tagatakse eelkõige **reisijate õiguste** parem kaitse, luuakse reisijatele õigusi mitut transpordiliiki hõlmavate reiside kontekstis, parandatakse puuetega ja piiratud liikumisvõimega reisijate õigusi, tõhustatakse reisijate teavitamist nende õigustest ning täpsustatakse vahendajate kaudu broneeritud lennupiletite hüvitamise norme. Komisjon esitab ka **lennuteenuste määruse** muutmise ettepaneku. See hõlmab sihipäraseid meetmeid tarbijakaitsenormide tugevdamiseks, sealhulgas lubatava käsipagasi minimaalsete limiitide[9] ning kõikides lennupiletites kohustuslikus korras sisalduvate funktsioonide ja teenuste selgitamist, samuti lennupiletite läbipaistvuse ja võrreldavuse suurendamist.

Üleminek **keskkonnahoidlikule liikuvusele** eeldab riigisiseselt ja piiriüleselt heiteta sõidukite kasutamist takistavate tegurite kõrvaldamist. Kuna üha rohkem tarbijaid soetab elektrisõidukeid, vajavad nad hästi toimivat ja konkurentsitihedat laadimisturgu. Tänu **alternatiivkütuste taristu määrusele** on ELi avalik laadimistaristu märkimisväärselt kasvanud. Selle määrusega kehtestati ka sätted makseprotsesside hõlbustamiseks ja laadimishindade läbipaistvuse parandamiseks. Komisjon vaatab alternatiivkütuste taristu määruse 2026. aastal läbi, hinnates kehtivate sätete tõhusust ja hindade täieliku läbipaistvuse ja lihtsate makseviiside tagamiseks täiendavate meetmete võtmise vajadust.

Seoses tulevase **ELi säästva turismi strateegiaga** uurib komisjon ka seda, kuidas muuta **piiriülene autorent** tarbijatele kättesaadavamaks. Kooskõlas ühtse turu strateegiaga kaalub komisjon ELi ühtse turu normide ja põhimõtete kohaldamist **taksode ja erarendisõidukite** sektori suhtes.

Piiriülene kaubandus moodustab Euroopa kasutatud autode turu olulise osa[10]. Usaldusväärse teabe puudumine autode läbisõidu, hoolduse ja avariide kohta õõnestab aga tarbijate usaldust ja soodustab pettusi. Mitu liikmesriiki on selle probleemi lahendamiseks juba kasutusele võtnud mitmesuguseid süsteeme. **Tehnonõuetele vastavuse pakett**, mis võeti vastu 2025. aasta aprillis, sisaldab meetmeid, mis on suunatud läbisõidumõõdiku omavolilise muutmise vastu kasutatud sõidukite riigisisesel ja piiriülesel müügil. Nende meetmetega tagatakse, et tarbijad saavad nõuetekohast teavet, tugevdades seeläbi tarbijakaitset kasutatud sõidukite turul. Lisaks tegeleb komisjon **autode märgistamise direktiivi** läbivaatamisega, et tagada tarbijate parem teavitamine.

[9] Ilma et see piiraks käimasolevaid läbirääkimisi reisijate õigusi käsitlevate ELi õigusaktide muutmise üle.
[10] Teadusuuringute Ühiskeskuse uuring „A review of the used car market in the European Union“, 2025.

Euroopa digiidentiteedikukrud, mis tehakse kõigis liikmesriikides kättesaadavaks 2026. aastaks, lihtsustavad tarbijate jaoks peamiste reisidokumentide, näiteks digitaalsete viisade ja passide talletamist ja esitamist ning nende kasutamist lendudele ja hotellidesse registreerimiseks, pangakonto avamiseks, auto rentimiseks, retseptide pikendamiseks ning muude era- ja avalike teenuste piiriüleseks kasutamiseks.

Selleks et töötada välja tarbijakaitsepoliitika meetmed tõkete kõrvaldamiseks, sotsiaalse võrdsuse toetamiseks ja tarbijate heaolu standardite tagamiseks, tuleb tähelepanelikult jälgida **elukalliduse arengut ja majanduslikke suundumusi ühtsel turul**. Tuginedes kättesaadavatele Eurostati andmetele ja nende visualiseeritud esitustele, täiustab komisjon oma **veebipõhiseid vahendeid**, mis võimaldavad jälgida põhiliste tarbekaupade ja teenuste hinnamuutusi ühtsel turul viisil, mis on ligipääsetav ja kergesti mõistetav, sealhulgas teadusuuringute ja poliitikakujundamise eesmärgil. Komisjon arendab edasi ka **tarbijatingimuste tulemustabeli** osi, mis on seotud elukallidusega. Lisaks esitab komisjon 2026. aastal esimese **ELi vaesusevastase strateegia**, mille eesmärk on aidata inimestel saada põhilist kaitset ja vajalikke teenuseid ning panna paika selge tee vaesuses elavate inimeste arvu vähendamiseks 2030. aastaks 15 miljoni võrra ja aidata kaotada vaesus Euroopas 2050. aastaks, tegeledes vaesuse algpõhjustega. Seda toetab ka tugevdatud **lastegarantii**, mille eesmärk on kaitsta lapsi vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse eest.

Meetmed

- Viia lõpule **asukohapõhise tõkestuse määruse** hindamine (2026. aasta II kvartal) ning analüüsida täiendavalt selle kohaldamisala laiendamisega kaasnevaid eeliseid, probleeme ja võimalikke riske.
- Töötada välja vahendid **põhjendamatute territoriaalsete tarnepiirangute** vastu võitlemiseks, hõlmates olukorrad, mis ei kuulu konkurentsiõiguse alla, nagu suurtootjate ühepoolne tegevus (2026. aasta IV kvartal).
- Edendada **piiriüleste finantsteenuste** osutamist, jälgides jaeinvesteeringuid kapitaliturgudel ning **säästu- ja investeerimiskontode kättesaadavust ja kasutuselevõttu** (2026–2027).
- Tõsta **finantskirjaoskuse** taset, rakendades ELi finantskirjaoskuse strateegiat (alates 2026. aasta I kvartalist).
- Võtta kõigis liikmesriikides kasutusele **ELi digiidentiteedikukrud**, mis on liidus kõigi jaoks turvalised, usaldusväärsed ja privaatsust säilitavad e-identimisvahendid (2026. aasta IV kvartal).
- Sõlmida **rändluslepingud** ELi kandidaatriikidega (näiteks Ukraina ja Moldovaga alates 2026. aasta jaanuarist, samuti Lääne-Balkani riikidega).
- Edendada **piiriülese liikuvuse teenuste** arengut,
    - käivitades **digitaalsete mitmeliigilise liikuvuse teenuste ning ühtse digitaalse broneerimise ja piletimüügi** algatused ning vaadates sihipäraselt läbi **rongireisijate õigused, et tõhustada reiside broneerimist** eri transpordiliikide või eri veoettevõtjate kombineerimisel, eelkõige raudteetranspordi puhul (seadusandlikud ettepanekud – 2026. aasta I kvartal);
    - vaadates läbi **alternatiivkütuste taristu määruse** (2026);

- käivitades **piiriülese autorendi** algatuse (2026. aasta II kvartal).

- Tugevdada **tarbijatingimuste ja nende suundumuste**, sealhulgas **elukalliduse seiret ja analüüsi** (2026. aasta lõpuks).

2. DIGITAALNE ÕIGLUS JA TARBIJAKAITSE INTERNETIS

Digimajandus on tarbijatele mitmeti kasulik. See on toonud kaasa uusi tooteid ja teenuseid ning muutnud tarbijate elu mitmel moel, alates sellest, kuidas me ostleme, kuni selleni, kuidas me tarbime meelelahutust, pääseme ligi teabele ja kuidas suhtleme ettevõtjatega. Arvestades e-kaubanduse kasvu, uue tehnoloogia arengut ja üha laialdasemat tehisintellekti kasutamist, on oluline tagada, et ELi tarbijakaitseõigus pakuks praeguses digikeskkonnas tarbijatele jätkuvalt kõrgetasemelist kaitset, säilitades samas tarbijate autonoomia ja valikuvabaduse.

Digiteenuste määrus, digiturgude määrus ja tehisintellektimäärus on tugevdanud ELi digivaldkonda reguleerivat eeskirjade kogumit, tuues tarbijatele ja ettevõtjatele selget kasu[11]. Selleks et vähendada riske ja probleeme, millega tarbijad internetis kokku puutuvad, on oluline tagada nende normide tulemuslik ja järjepidev kohaldamine. ELi tarbijakaitseõiguse toimivuskontrolli raames **digitaalse õigluse** hindamisel tehti siiski kindlaks digikeskkonna puudused ja probleemsed tavad, mis nõuavad ELi tasandi meetmeid, et kõrvaldada lüngad tarbijakaitses, vähendada õiguskindlusetust ettevõtjate jaoks, hoida ära õiguslikku killustatust ja hõlbustada täitmise tagamist.

Näiteks digiteenuste määrusega juba käsitletakse mitut probleemi, millega tarbijad võivad internetis kokku puutuda. Ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud probleemsed kaubandustavad puudutavad siiski iga liiki kauplejaid, sealhulgas neid, kes ei kuulu digiteenuste määruse kohaldamisalasse, nagu e-kaubanduse veebisaidid ja digiteenused, mis ei põhine sisu vahendamisel. Horisontaalsed ELi tarbijakaitsealased õigusnormid pakuvad kõigile turuosalistele tehnoloogianeutraalsel viisil „turvavõrku“. Tagamaks selle turvavõrgu toimimine digiajastul, teeb komisjon lisaks kehtiva õigusraamistiku tulemusliku rakendamise ja täitmise tagamisele ka ettepaneku **digitaalse õigluse akti** kohta, et veelgi tugevdada tarbijate kaitset internetis selliste tavade eest nagu petuelemendid, mis võivad ebaausalt mõjutada tarbijate otsuseid; sõltuvust tekitavad disainielemendid; suunamõjutajate probleemne tegevus; ebaaus isikustamine, mille puhul kasutatakse ära tarbijate haavatavust, ning digitoodete, näiteks sotsiaalmeedia, videomängude ja e-kaubanduse problemaatilised omadused. Digitaalse õigluse akti eesmärk on ka lihtsustada norme ettevõtjate jaoks, eelkõige käsitledes tarbijate teavitamise nõudeid konkreetset liiki lepingute ja samade kauplejatega tehtavate korduvate tehingute puhul.

Alaealised on eriti haavatavad tarbijad. Neil on tavaliselt spetsiifilised tarbimisharjumused ning nad võtavad sageli esimeste seas kasutusele uued tehnoloogilised lahendused ja digitooted, sealhulgas väga väikestele lastele suunatud tooted. Digiteenuste määrus juba sisaldab sätteid alaealiste kaitsmiseks veebiplatvormidel ning tagab sellistel

[11] Näiteks on digiteenuste määrusega kehtestatud internetipõhiste vahendusteenuste pakkujatele (nt internetipõhistele kauplemiskohtadele) mitmesugused hoolsuskohustused, et suurendada kasutajate ohutust ja usaldust. Lisaks kohustatakse sellega väga suuri digiplatvorme ja väga suuri internetipõhiseid otsingumootoreid tegema kindlaks, hindama ja maandama süsteemseid riske, mis tulenevad nende teenuste disainist, toimimisest ja kasutamisest, sealhulgas neid, mis võivad negatiivselt mõjutada kõrgetasemelist tarbijakaitset.

platvormidel alaealiste privaatsuse, ohutuse ja turvalisuse kõrge taseme[12]. Lapsi mõjutavatest ohtudest, mis on seotud digitoodete kahjulike tavade ja omadustega, internetikiusamisega, täiskasvanutele mõeldud sisuga, enesekahjustamise propageerimisega ning algoritmidega, mille eesmärk on ära kasutada nende haavatavust ja suurendada sõltuvust, tulenevad aga kiireloomulised probleemid, mida on vaja täiendavalt uurida. Seepärast korraldab komisjon **kogu ELi hõlmava uuringu sotsiaalmeedia laiema mõju kohta noorte heaolule**. Samuti moodustab ta **laste ja sotsiaalmeedia ekspertide rühma**, nagu teatas komisjoni president von der Leyen oma 2025. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus. Digitaalse õigluse akti eesmärk on ka tugevdada **haavatavate tarbijate**, **sealhulgas alaealiste kaitset internetis**.

Lisaks hindab komisjon **audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi**, mille sätetega on nähtud ette alaealiste kaitse kahjuliku sisu eest, sealhulgas internetis, diskrimineerimise keeld, audiovisuaalsete äriteadete kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed sisustandardid, et kaitsta tarbijaid, sealhulgas alaealisi, ning puuetega inimeste juurdepääsu edendamine.

Võrgupettuste skeemid kuuluvad kõige kiiremini kasvavate internetikuritegude hulka ja põhjustavad tarbijatele märkimisväärset kahju[13]. Komisjon on teinud ettepaneku muuta **makseteenuste direktiivi**, et tugevdada tarbijakaitset, sealhulgas laiendades makseteenuse pakkujate suhtes kohaldatavaid pettuste ennetamise norme ja maksepettuse ohvriks langenud tarbijate tagasimakseõigusi. Selleks et veelgi tugevdada suutlikkust võidelda võrgupettuste vastu ELis, avaldab komisjon **võrgupettuste tõkestamise tegevuskava**. Selle eesmärgid on muu hulgas tugevdada ennetusmeetmeid, muuta õiguskaitsemeetmed tõhusamaks ja suurendada pettuseohvrite toetamist nende raha tagasinõudmisel. Lisaks tugineb komisjon täitmise tagamisele suunatud tegevuses jätkuvalt digiteenuste määrusele, et võidelda võrgupettuste ja finantskelmuste vastu, tagades, et digiplatvormid ja otsingumootorid kaitsevad tarbijaid eksitava tegevuse eest. Tarbijate jaoks on problemaatiline ka otsekaubandus[14]. Digitaalse õigluse valdkonnas läbi viidud toimivuskontrolli raames tehtud tarbijauuringu tulemused osutasid vajadusele kaaluda selle ärimudeli kasutamisel läbipaistvuse suurendamist[15].

Tarbijatele esitatakse internetis korduvalt nõusolekutaotlusi ja läbipaistmatuid küpsiste teavitusi, mis raskendab arusaamist sellest, kuidas tarbijate andmeid kasutatakse, ja tegelikult ei võimalda tarbijatel teha tõeliselt teadlikku valikut. **Digitaalse koondõigusakti** ettepaneku puhul on komisjon seadnud eesmärgi küpsiseid käsitlevaid norme reformida, säilitades samal ajal senise andmekaitse taseme, kuna praegune süsteem pole soodne ei tarbijatele ega ettevõtjatele.

Finantsteenuste digitaliseerimine pakub tarbijatele mugavaid ja kulutõhusaid finantsjuhtimise lahendusi, suurendab finantsteenuste valikut ja edendab innovatsiooni. Samas tekitab digitaliseerimine ka märkimisväärseid raskusi ja riske. Näiteks kaasneb digiteenustele ülemineku ja füüsiliste pangafiliaalide sulgemisega oht diskrimineerida tarbijaid, kes sõltuvad sularahast, kellel on raskusi iseseisvalt või hõlpsalt lähimasse pangafiliaali sõitmisega, kelle jaoks digiteenustele üleminek on keeruline või kellel

[12] Selleks et aidata veebiplatvormidel tagada alaealiste asjakohane kaitse, töötab komisjon välja töökindlat, privaatsust kaitsvat ja hõlpsasti kasutatavat ELi ühtlustatud vanusekontrolli tarkvaralahendust, mis põhineb ELi digiidentiteedikukru tehnoloogial.

[13] 2024. aasta tarbijatingimuste uuring: peaaegu 45 % tarbijatest teatas kokkupuutumisest võrgupettustega.

[14] Otsekaubandus on toodete müük, mille puhul müüjal neid tooteid laos ei ole. Kui tarbija tellib toote, edastab müüja tellimuse otse tarnijale (hulgimüüjale või tootjale), kes korraldab logistika (otsetarne tarbijale) ja võimaliku tagastamise müüjat kaasamata.

[15] Läbipaistvuse puudumist pidas otsekaubanduse puhul problemaatiliseks 72 % vastajatest.

puudub juurdepääs internetile. 2023. aastal esitas komisjon mitu ettepanekut, mille eesmärk on tagada sularahamaksete laialdane aktsepteerimine, parandada sularaha kättesaadavust tarbijate jaoks ja edendada finantsalast kaasamist. Uue tarbijakrediidi direktiivi rakendamise ja kohaldamise kontekstis kavatseb komisjon hinnata, kuidas digitaliseerimine mõjutab jaefinantsteenuste turgu, pöörates erilist tähelepanu tarbijakrediidile. Ta analüüsib uute osalejate, toodete ja tavade esilekerkimist ning tarbijate probleeme ja võimalusi internetis jaefinantsteenuste kasutamisel.

Kooskõlas ühtse turu strateegia ja neljanda lihtsustamist käsitleva koondpaketiga uurib komisjon ka seda, kuidas digilahendused, näiteks digitaalne märgistamine ja digivahendid, nagu mobiilirakendused ja **digitaalne tootepass**, võivad **parandada tarbijate juurdepääsu teabele toodete ja teenuste kohta**, samal ajal **vähendades ettevõtjate halduskoormust** ja tagades, et kogu oluline teave, näiteks tooteohutusega seotud teave, jääb füüsilisel kujul kättesaadavaks. Tooteid puudutava teabe turvalist ja tõhusat jagamist ettevõtjate, tarnijate, tootjate ja reguleerivate asutuste vahel võiksid hõlbustada ka tulevased **Euroopa ettevõtluskukrud**, mis edendavad integreeritumat ja läbipaistvamat ühtset turgu.

Kuigi digikeskkond on **tooteohutusest** teavitamisel kasulik, tekitab see ka konkreetseid probleeme. Need võivad olla seotud ohtlike toodete müügiga internetis või uutest tehnoloogiatoodetest tulenevate tervise- ja ohutusriskidega, sealhulgas vaimse tervise riskidega. Puuetega inimeste jaoks võib olla probleemiks ka teabe kättesaadavus. Komisjon analüüsib tarbijate konkreetset haavatavust veebikeskkonnas ja selle mõju tooteohutusele. Muu hulgas analüüsib ta, kuidas tarbijad reageerivad konkreetsetele hoiatustele ja juhistele digikeskkonnas ning kuidas uued riskid mõjutavad tarbijaid eri digitoodete, näiteks rakenduste või tarkvara kasutamisel.

Veel üheks oluliseks väljakutseks on **tehisintellekti** kiire areng ja kasutuselevõtt **tarbijaturgudel**. Tehisintellektitehnoloogia võib pakkuda selliseid eeliseid nagu suurem tõhusus, personaalne nõustamine ja kliendisuhtlus ning kulude kokkuhoid. Kuid sellega kaasnevad ka riskid, sealhulgas vähenev inimestevaheline suhtlus ning süsteemi tõrgetest, kallutatusest või ebatäpsusest tulenevad probleemid. ELi **tehisintellektimäärusega** kehtestati tugev raamistik, mille eesmärk on tagada ELis välja töötatavate ja kasutatavate tehisintellektisüsteemide usaldusväärsus ning mis hõlmab meetmeid inimeste põhiõiguste kaitsmiseks[16]. Komisjon teeb liikmesriikidega tihedat koostööd, et kindlustada tehisintellektimääruse ning asjakohaste tarbijakaitset ja tooteohutust käsitlevate õigusnormide järjepidev rakendamine ja täitmise tagamine. Loetelu tehisintellekti kasutusviisidest, mis on tehisintellektimääruse alusel keelatud, vaadatakse igal aastal läbi ja uute probleemide tuvastamise korral seda ajakohastatakse. On väga oluline, et tarbijakaitseraamistik peaks sammu tehnoloogia arenguga ja et tehisintellektiga suhtlemisel (nt tehisintellektil põhineva klienditoe kasutamisel või virtuaalassistentidelt teabe ja nõuannete küsimisel) oleks tarbijate käsutuses läbipaistev teave, st et nad oleksid täielikult teadlikud suhtluse laadist ja võimalikest riskidest[17].

[16] Näiteks on tehisintellektimääruse kohaselt keelatud teatavad suure riskiga kasutusviisid, mis võivad tarbijaid kahjustada, nagu tehisintellektisüsteemide kasutamine sotsiaalpunktide andmiseks, kahjulikuks manipuleerimiseks ja pettuseks. Samuti on määrusega ette nähtud läbipaistvuskohustused, näiteks tehisintellekti loodud sisu selge märgistamine.

[17] Õiguskindlusetus, näiteks teadmatus olukorras, kus tehisintellektiga sõlmitud lepingul on soovimatud tagajärjed, ja vähene kontroll virtuaalassistendi tegevuse üle võivad takistada uuenduslike ärimudelite kasutuselevõttu, see aga ei ole Euroopa tarbijatele kasulik. Komisjon aitas välja töötada ÜRO 2024. aasta

Meetmed

- Teha ettepanek võtta vastu **digitaalse õigluse akt**, et võidelda tarbijate, sealhulgas eelkõige alaealiste suhtes rakendatavate ebaausate meetodite ja kaubandustavade vastu ning tagada kauplejatele digikeskkonnas võrdsed tingimused (seadusandlik ettepanek – 2026. aasta IV kvartal).
- Tugevdada tarbijate kaitset **võrgupettuste** eest, eelkõige tugevdades veebipõhiseid ennetusmeetmeid ja toetust pettuseohvritele nende raha tagasinõudmisel (2026).
- Edendada **tehisintellekti** õiglast ja läbipaistvat kasutamist tarbijaturgudel, eelkõige tehisintellektimääruse ning asjakohaste tarbijakaitset ja tooteohutust käsitlevate õigusnormide kohaldamise kaudu (käimasolev töö).

3. KESTLIK TARBIMINE

Kliimamuutused, keskkonnaseisundi halvenemine ja üleminek puhtale energiale on jätkuvalt mõningad peamistest väljakutsetest, millega tarbijad ja ühiskond tervikuna silmitsi seisavad. Tarbijad on üha teadlikumad ja huvitatud oma ostuotsuste keskkonna- ja sotsiaalsest mõjust; seega on nad kestliku majanduskasvu edasiviijad, kuna nende nõudlus vastutustundlike toodete järele loob juhtivaid turge keskkonnahoidlikele ja sotsiaalselt vastutustundlikele toodetele. Kättesaadavad ja taskukohased kestlikud kaubad ja teenused ei ole keskse tähtsusega mitte ainult tarbijate heaolu ja keskkonnakaitse, vaid ka Euroopa pikaajalise konkurentsivõime ja strateegilise suveräänsuse seisukohast, kuna need vähendavad sõltuvust jätkusuutmatust impordist ja aitavad luua vastupidavaid väärtusahelaid. Kestlike toodete ja teenuste eelistamine ei tähenda tingimata vajadust maksta rohkem: säästvad valikud kestavad kauem, neid tuleb harvem asendada ja nende kasutamine on odavam. Enamik Euroopa tarbijaid on valmis tegema säästvaid valikuid,[18] kuid põrkuvad tõeliselt säästvate valikute tegemisel sageli takistustele, nagu hind, piiratud valik, ebaselge ja ligipääsmatu märgistus ning umbusaldus keskkonnaväidete suhtes[19]. Odavate ja madala kvaliteediga toodete laialdane kättesaadavus soodustab ületarbimist sellistes sektorites nagu kiirmood ja elektroonika, õõnestades kestlikkust ning kahjustades Euroopa konkurentsivõimet ja tööstusbaasi. Veebiostude hüppeline kasv suurendab tagastamise määra, transpordist tulenevat heidet ja jäätmeid.

Selleks et muuta kestlikud tooted normiks, on uue **kestlike toodete ökodisaini määrusega** seatud eesmärk parandada mitmesuguste toodete, näiteks tekstiiltoodete, mööbli ja elektroonikaseadmete vastupidavust ja parandatavust ning vähendada nende keskkonnamõju. Näiteks on sellega kehtestatud nõuded toodete demonteerimise, varuosade kättesaadavuse ja tarkvarauuenduste kohta[20]. Uues **direktiivis kaupade parandamist edendavate ühiste normide kohta** (parandamisõiguse kohta) nõutakse, et tootjad pakuksid parandusteenuseid toodete puhul, mille parandatavuse nõuded on õigusnormidega ette nähtud, ning nähakse ette **Euroopa veebipõhise parandusplatvormi**

näidisseadust lepingute automatiseeritud sõlmimise kohta, milles on näidatud, kuidas selliseid ebakindlaid olukordi lahendada.

[18] Eurobaromeeter 2022 (SP527): 77 % eurooplastest tunnetab vastutust kliimamuutuste piiramise nimel tegutsemist eest.

[19] 2024. aasta tarbijatingimuste uuring: 67 % ELi tarbijatest ütles, et kestlike toodete kasuks valiku tegemist takistab nende hind. 62 % teatas segadusest säästvate valikute kindlakstegemisel ja umbusaldusest keskkonnateabe suhtes. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku 2025. aasta lauskontroll näitas, et suur osa internetis kasutatud kaupade müüjate esitatud keskkonnaväidetest oli potentsiaalselt eksitav.

[20] Vt kestlike toodete ökodisaini ja energiamärgistuse tööplaan aastateks 2025–2030.

loomine. **Rohepöördel tarbijate võimestamist käsitlevas direktiivis** on ette nähtud ühtlustatud teade seadusest tuleneva vastutuse kohta nõuetele mittevastavuse korral ja ühtlustatud märgis vastupidavusega seotud müügigarantii kohta. Komisjon keskendub 2025. aastal vastu võetud teate ja märgise nõuetekohase kasutamise ja nähtavuse edendamisele kogu ühtsel turul, et aidata tarbijatel paremini mõista oma õigusi ning teha teadlikumaid ja vastupidavamaid valikuid. **Digitaalne tootepass** ja **kestlikkusmärgis**[21] täiendavad toodetele esitatavaid nõudeid ja tooteteavet. Komisjon kavatseb parandada energiamärgiseid, et võimaldada tarbijatel paremini võrrelda kütte- ja jahutustehnoloogia tõhusust.

Samuti on kehtestatud uued õigusaktid, mille eesmärk on suurendada tarbijate usaldust keskkonnaväidete ja kestlikkusmärgiste vastu. Uues direktiivis **tarbijate võimestamise kohta rohepöördel** käsitletakse rohepesu ja toodete enneaegset vananemist. Komisjon teeb direktiivi tõhusa rakendamise tagamiseks tihedat koostööd liikmesriikide ja ettevõtjatega. Komisjon jätkab jõupingutusi tarbijate teadlikkuse suurendamiseks ja tööstuses **ELi ökomärgise** kasutuselevõtuks.

Lisaks aitab peatselt esitatav **ringmajanduse õigusakti** ettepanek tekitada nõudlust ümbertöödeldud toorainete järele ja suurendada kvaliteetsete ringlussevõetud materjalide pakkumist. Seda õigusraamistikku täiendades teeb komisjon koostööd sidusrühmadega, et suuniste ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate kaudu edendada toode-teenusena ärimudeleid ja uuenduslikke ringmajanduse iduettevõtjaid. Tuginedes komisjoni uuringule, mis tehti üldise tooteohutuse määruse alusel, keskendutakse edasises töös i) sotsiaalsetele ja käitumuslikele teguritele, mis pärsivad tarbijate usaldust ringmajanduse valikute vastu, ning ii) kasutatud, parandatud, renoveeritud ja taastatud toodete ohutusega seotud küsimustele. Seetõttu loobutakse järk-järgult kestliku tarbimise lubaduse algatusest, sillutades teed uuele lähenemisviisile ettevõtjate kaasamisel. Komisjon toetab ka kestlike bioressursipõhiste lahenduste ulatuslikumat kasutuselevõttu, kui need võimaldavad saada vastupidavaid tooteid ja materjale ning tugevdavad Euroopa konkurentsivõimet ja väärtusahelaid.

Toodete ohutuse ja kestlikkuse tagamine nõuab ka meetmeid, mille eesmärk on vähendada tarbijate kokkupuudet probleemsete ainetega. **Euroopa keemiatööstuse tegevuskava** raames kaalub komisjon **PFASide** (per- ja polüfluoroalküülainete) keelustamist tarbijakasutuses, näiteks kosmeetikatoodetes, toiduga kokkupuutuvates materjalides ja ülerõivastes. Lisaks keelatakse ELis uue pakendite ja pakendijäätmete raammääruse alusel järk-järgult ohtlike ainete (nagu PFASid) kasutamine pakendites. Samuti kehtestatakse ühtlustatud normid pakendijäätmete sorteerimiseks tarbijate poolt ja teabe esitamiseks digitehnoloogia abil.

Tuginedes teatisele tervikliku meetmepaketi kohta turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks, uurib komisjon vajadust võtta vastu **soovitus e-kaubanduse „integreeritud keskkonnahoidlikkuse“ aspektide kohta**, et veelgi vähendada selle sektori keskkonnamõju. See hõlmaks selliseid aspekte nagu kestlikkusfiltrite, keskkonnahoidlikumate tarnevõimaluste ja kestliku tagastamispoliitika olemasolu. See võib hõlmata ka vabatahtlikke keskkonnahartasid, mille alusel ettevõtjad kohustuvad saavutama konkreetseid kestlikkuseesmärke. Lisaks on kavas ergutada erasektori **digivahendite** väljatöötamist ja kasutamist, et aidata tarbijatel teha teadlikke kestlikke valikuid. Need võivad hõlmata interaktiivseid ökomärgiseid, mis selgitavad

[21] Need on kavandatud kestlike toodete ökodisaini määruses ja muudes asjakohastes ELi õigusaktides, mis hõlmavad autosid, tekstiiltooteid ja jäätmete sortimist.

sertifitseerimise ulatust ja toote kestlikkusomaduste võrdlusi ning mille võiks potentsiaalselt integreerida digitaalsesse tootepassi.

Transport on Euroopa leibkondades suuruselt kolmas kuluvaldkond[22]. Üleminek kestlikele liikuvusviisidele, sealhulgas elektriautodele, ühistranspordile ja jalgratastele, võib aidata tarbijatel säästa märkimisväärseid summasid ja suurendada sotsiaalset õiglust, aidates samal ajal kaasa ka CO_2 heite vähendamise eesmärgi saavutamisele[23] kooskõlas **soovitusega transpordivaesuse kohta** ja **autotööstuse tegevuskavaga**. Selleks et see üleminek oleks taskukohane, edendab komisjon käesoleva tegevuskava ja **autode märgistamise direktiivi** kavandatud läbivaatamise raames üleminekut heiteta sõidukite kasutamisele. Seda täiendab väikeste elektriautode toetamine uue **väikeste taskukohase hinnaga autode algatuse** raames, mis töötatakse välja koos tööstusega. Neid meetmeid täiendavad meetmed, mida liikmesriigid võtavad **kliimameetmete sotsiaalfondi** raames oma riiklike kavade alusel. Energiaga seotud kulutused ületavad endiselt märkimisväärselt COVIDi-eelset taset, mis on eriti problemaatiline enam kui 46 miljoni energiaostuvõimetu eurooplase jaoks. Komisjon võtab vastu **kodanike energiapaketi**, mille eesmärk on vähendada energiaostuvõimetust, lihtsustada energiaturge ja suurendada kodanike osalemist, et energiapööre oleks kõigi jaoks õiglane, taskukohane ja kaasav.

Eluasemekriis on sotsiaalne ja konkurentsivõime kriis. See mõjutab ebaproportsionaalsel määral noori ja meie ühiskonna kõige haavatavamaid liikmeid, kuid üha enam ka väikese või keskmise sissetulekuga töötajaid ja nende peresid. Komisjon esitab **Euroopa taskukohaste eluasemete kava**, milles kirjeldatakse Euroopa visiooni selle kohta, kuidas muuta eluasemed taskukohasemaks ja kestlikumaks. Algatusel „Uus Euroopa Bauhaus“ on selles kavas oluline roll. Sellega seoses toetab komisjon liikmesriike ka 2021.–2027. aastal ühtekuuluvuspoliitika raames elamute ehitamisse ja renoveerimisse investeerimise suurendamisel, et rahuldada tarbijate vajadusi ning vähendada energiaarveid, energiaostuvõimetust ja muid eluasemega seotud kulusid, nagu veekulud.

ELi leibkonnad kulutavad keskmiselt 13 % oma sissetulekust toidule, kusjuures kõige vaesem viiendik kulutab toidule koguni 21 %, samas kui kõige rikkam viiendik kulutab vaid 9 %. **Euroopa Sotsiaalfond+** raames toetatakse liikmesriike enim puudustkannatavate inimeste abistamisel. Komisjon viib läbi ka uuringu toidu taskukohasuse kohta ELis, et paremini mõista ja vähendada toiduainete hinnatõusu mõju ELis, sealhulgas mõju tervislikule ja täisväärtuslikule toidule.

Tubakatarbimisega seotud kahju vähendamisele suunatud töös lähtub komisjon samuti rahvatervisest. Komisjon viib praegu läbi tubakatooteid ja tubakareklaami käsitlevate normide põhjalikku hindamist.

Need rahvatervise ja sotsiaalse õigluse meetmed käivad käsikäes ELi laiemate jõupingutustega, mille eesmärk on luua kestlikud toidusüsteemid, mis võimaldavad tarbijatel teha säästvaid toiduvalikuid, ja edendada vastutustundlikku veekasutust; need kaalutlused kajastuvad hiljuti vastu võetud **toidu ja põllumajanduse visioonis**, **Euroopa maailmamerepaktis** ja **veekerksuse strateegias**. Muudetud **jäätmete raamdirektiiviga** seati toidujäätmete vähendamise eesmärgid ja kehtestati laiendatud tootjavastutus

[22] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230104-1.

[23] Tarbimise keskkonnamõju mudelis käsitleti keskkonnamõju erinevust säästva ja aruka liikuvuse strateegia eesmärkide saavutamise (st elektriautode ulatuslikuma kasutamise) korral võrreldes tavakütusel töötavate autode kasutamisega 2030. aastal. Pasqualino jt, Consumption Footprint and Domestic Footprint Outlook Report 2025, JRC139655.

tekstiiltoodete puhul. Tootjavastutusorganisatsioonid annavad teavet tekstiiltoodete ja jalatsite kasutatud kaubana tarbimise, korduskasutamise ja olelusringi lõpus käitlemise kohta ning korraldavad haridusprogramme, teadlikkuse suurendamise kampaaniaid ja kogukonna kaasamist.

Meetmed

- Toetada liikmesriike rohepöördel tarbijate võimestamist käsitleva direktiivi, kestlike toodete ökodisaini määruse ja kaupade parandamist edendavaid ühiseid norme käsitleva direktiivi **rakendamisel**,
    - edendades nõuetele mittevastavuse korral seadusest tulenevat vastutust käsitleva **ühtlustatud teate** ja vastupidavusega seotud müügigarantiid käsitleva **ühtlustatud märgise** kasutamist (2026. aasta III kvartal) ning
    - käivitades **Euroopa veebipõhise parandusplatvormi** (2028. aastaks).
- Toetada **ringmajandust**, eelkõige vahetades sidusrühmadega häid tavasid, et edendada kasutatud kaupade turge, toode-teenusena ärimudeleid ja uuenduslikke ringmajanduse iduettevõtjaid ning tarbijate poolt nende kaupade tagastamist, mida nad enam ei kasuta (2027).
- Uurida vajadust soovituse järele, mis käsitleb **e-kaubanduse „integreeritud keskkonnahoidlikkuse“ aspektide edendamist**, ning ergutada digivahendite väljatöötamist ja kasutamist (2027).

4. TULEMUSLIK TÄITMISE TAGAMINE JA ÕIGUSKAITSE

ELi tarbijakaitseraamistiku abil on võimalik tarbijaid edukalt kaitsta ja ausat konkurentsi edendada ainult siis, kui seda toetab tugev nõuete täitmise tagamine nii avalikus kui ka erasektoris ning kui tarbijate jaoks, kelle õigusi on rikutud, on tagatud tulemuslikud õiguskaitsemehhanismid. Kuigi ELi piiriüleses koostöös on riigi tasandil nõuete täitmise tagamisel viimastel aastatel saavutatud märkimisväärset edu, tuleb uute probleemide tõhusaks ja tulemuslikuks lahendamiseks täitmise tagamise mehhanisme veelgi tugevdada. Nimelt on nõuete täitmise määr digiturgudel endiselt äärmiselt madal, kusjuures lauskontrollide käigus on avastatud, et tarbijakaitsealaseid õigusnorme rikub keskmiselt iga teine kaupleja. Olukorda on halvendanud e-kaubanduse hüppeline kasv, mis on toonud kaasa ohtlike, võltsitud või muul viisil nõuetele mittevastavate, peamiselt väljastpoolt ELi pärit[24] ja sageli eksitavate meetodite abil turustatavate toodete leviku suurenemise. See ohustab tarbijaid ja sunnib nõuetele vastavaid Euroopa ettevõtjaid osalema ebaausas konkurentsis kauplejatega, kes nõudeid ei täida.

Nende probleemide lahendamiseks esitas komisjon oma teatises, mis käsitleb terviklikku ELi meetmepaketti turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks, rea meetmeid, mis hõlmavad tollireformi, asjakohaste ELi õigusaktide täitmise tagamise tugevdamist ning kõigi asjaomaste asutuste tegevuse koordineerimise tõhustamist. Kavandatud meetmed hõlmavad ka tarbijate ja kolmandast isikust müüjate teadlikkuse suurendamise kampaaniate toetamist ning jätkuvat kahepoolset koostööd imporditavate kaupade päritoluriikidega.

[24] ELi kiirhoiatussüsteemis „Safety Gate“ teatatud ohtlike toodete arv on alates 2019. aastast kasvanud 52 % ja 2024. aastal see suundumus kiirenes (+ 61 %). Kuni 75 % ohtlikest toodetest on pärit väljastpoolt ELi ja ligikaudu 50 % hoiatusteadetest on seotud Hiinast pärinevate ohtlike toodetega.

Ühe olulise prioriteedina toetatakse riiklikke tarbijakaitseasutusi **tarbijakaitsealase koostöö määruse** alusel koordineeritud meetmete võtmisel, mille eesmärk on tagada tarbijakaitseõiguse täitmine, sealhulgas käsitleda rikkumisi e-kaubanduse sektoris. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku koordineeritud tegevus on andnud positiivseid tulemusi, kuid tulemuslikumat täitmise tagamist pärsivad praeguse süsteemi puudused. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku tegevuse tõhusust ja hoiatavat mõju vähendavad näiteks pikad menetlused, ressursside nappus riiklikul tasandil, tugevamate hoiatavate meetmete, näiteks trahvide määramise võimaluse puudumine ja raskused väljaspool ELi asuvate kauplejate poolt toime pandud rikkumiste käsitlemisel[25]. Selleks et tugevdada nõuete täitmise tagamist ja kindlustada ettevõtjatele võrdsed tingimused, mis kaitsevad nõuetele vastavaid kauplejaid ja tarbijaid turuosaliste eest, kes norme ei järgi, teeb komisjon **ettepaneku muuta tarbijakaitsealase koostöö määrust**. Muudatuste ettevalmistamisel hindab komisjon vajadust näha ELi tasandil konkreetsetel juhtudel ette tsentraliseeritud uurimis- ja täitmise tagamise volitused ning analüüsib seda, kuidas veelgi tugevdada tegevuse koordineerimist riiklike ametiasutuste vahel.

Selleks et kaitsta ELi tarbijaid ohtlike toodete eest ja tagada ettevõtjatele võrdsed tingimused, on oluline uue **üldise tooteohutuse määruse** tõhus rakendamine ja täitmise tagamine, nagu on rõhutatud e-kaubandust käsitlevas teatises. Komisjon on juba käivitanud määrusega ette nähtud uued turujärelevalvemehhanismid, näiteks veebisaitide üheaegsed kontrollid liidu õiguse rikkumiste tuvastamiseks (lauskontrollid), mida teevad riiklikud turujärelevalveasutused ja mida koordineerib komisjon. Esimene ELi tasandi tooteohutuse lauskontroll, mille käigus keskenduti internetis müüdavatele toodetele, mis on mõeldud laste eest hoolitsemiseks, toimus 2025. aasta aprillis ja mais[26]. Selle kontrolliga saadud kogemustele tuginedes jätkab komisjon koostööd tarbijaohutuse võrgustikuga, et ühendada ressursse, vahetada teavet ja prioriseerida järelevalvemeetmeid, et võtta tulemuslikult sihikule kõige kahjulikumad tooted. Samuti on ta seadnud eesmärgi suurendada suutlikkust, et toetada tooteohutusnormide rakendamist, rahastades **tooteohutusele suunatud koordineeritud meetmeid** ning edendades vahendeid, mis on tarbijatele ja ettevõtjatele abiks tooteohutusega seotud probleemidest ja õnnetustest ning ohtlikest toodetest teatamisel. Selliste vahendite hulka kuuluvad ohtlikest toodetest teatamise portaalid, mis on mõeldud tarbijatele (**Consumer Safety Gateway**) ja ettevõtjatele (**Safety Business Gateway**). **Portaali „Safety Gate“** korrapärase ajakohastamisega tagatakse, et ettevõtjatel ja tarbijatel on juurdepääs kogu asjakohasele teabele tooteohutusnormide kohta. Samuti annab komisjon **ettevõtjatele konkreetseid suuniseid**[27] selle kohta, kuidas täita üldise tooteohutuse määrusest tulenevaid kohustusi, pöörates erilist tähelepanu VKEdeks kvalifitseeruvate ettevõtjate, sealhulgas mikroettevõtjate vajadustele.

Need jõupingutused täiendavad tulevast **Euroopa tootemäärust**, tugevdades seoseid vastavushindamise ja turujärelevalve ning vajaduse korral ka standardimise vahel. Sel eesmärgil uurib komisjon ka seda, kuidas **tootedisaini kaasavus** võib aidata ennetada riske, ning toetab **standardimist**, et muuta õigusnormidest tulenevad ohutusnõuded

[25] Vt komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/2394 (tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavate liikmesriigi asutuste vahelise koostöö kohta) kohaldamise kohta.

[26] Pooltes tooteloeteludes puudus nõutav teave tootjate kohta.

[27] Komisjoni teatis „Suunised ettevõtjatele ELi üldise tooteohutuse õigusraamistiku kohaldamiseks“ (C(2025) 7699) ja komisjoni teatis „Suunised portaali „Safety Business Gateway“ praktiliseks rakendamiseks vastavalt määruse (EL) 2023/988 artikli 27 lõikele 2“ (C(2025) 7701).

praktilisteks nõuete täitmise ja tarbijakaitse tagamise vahenditeks[28]. Euroopa tootemäärusega tugevdatakse tarbijale mõeldud toodete turulelaskmise norme ning ajakohastatakse **turujärelevalve ja toodete nõuetelevastavuse norme**. See läbivaatamine annab ka võimaluse hinnata vajadust täiendavate meetmete järele, et muuta tooteohutusega seotud nõuete täitmise tagamine tulemuslikumaks, eelkõige seoses impordiga väljastpoolt ELi, sealhulgas e-kaubanduse kaudu.

Üldise tooteohutuse määruse tulemuslik rakendamine ja täitmise tagamine peaks samuti tooma kasu nii ettevõtjatele ja riiklikele ametiasutustele. Suurem õiguskindlus ja üldiste tooteohutuse nõuete rakendamise lihtsustamine vähendavad nõuete täitmisega seotud kulusid ettevõtjate jaoks. Lisaks võib kõigi toodete puhul kohaldatav ühtne turujärelevalve kord, mida on ühtlustatud turujärelevalve määrusega, luua koostoimet riiklike turujärelevalveasutuste jaoks. IT-vahendite tõhusam kasutamine ja andmete koostalitlusvõime tugevdamine nii aruandluse kui ka turujärelevalve puhul vähendavad ametiasutuste ja ettevõtjate koormust ning võimaldavad järelevalveasutustel oma ülesandeid tõhusamalt täita. 2026. aastal hindab komisjon koos ettevõtjatega üldise tooteohutuse määruse praktilist rakendamist, et uurida, kuidas ettevõtjad määrust kohaldavad ja kas nad vajavad abi, et määrust hõlpsasti järgida.

Tegevuse tihedam koordineerimine ja koostöö eri valdkondade järelevalveasutuste vahel muutub üha olulisemaks, kuna äriühingute ebaseaduslik tegevus kuulub üha sagedamini ELi erinevate õigusaktide ja järelevalvesüsteemide kohaldamisalasse. Praegu ulatub selline koostöö kirjalikest lepingutest rakkerühmade ja muude ühisprojektideni. Komisjonil on kavas veelgi edendada **koostööd ELi tasandi järelevalveasutuste ja võrgustike vahel**, et tagada eri järelevalvesuundade tulemuslikkus, tõhusus ja sidusus. Näiteks tarbijakaitseõiguse täitmise tagamine täiendab digivaldkonna õigusnormide kohaldamist, nagu näitavad tarbijakaitsealase koostöö raames 2024. ja 2025. aastal rakendatud koordineeritud meetmed ning digiteenuste määruse ja digiturgude määruse alusel läbi viidud paralleelsed uurimised suurte digiplatvormide tegevuse kohta.

Ettevõtjate nõuetelevastavuse analüüsimisel ja nõuete täitmise tulemuslikul tagamisel muutub üha olulisemaks ka andme- ja digitehnoloogia, sealhulgas **tehisintellekt**. Järelevalveasutused juba kasutavad selliseid vahendeid kontrollostude tegemiseks, tooteohutuse turujärelevalveks, pettuste avastamiseks, hindade jälgimiseks ning ebaõiglaste lepingutingimuste ja libaarvustuste tuvastamiseks. Näiteks **EU eLab** toetab tarbijakaitsealase koostöö võrgustikku uurimiste ja veebisaitide korrapäraste lauskontrollide läbiviimisel ning **veebiämblik eSurveillance** tuvastab ohtlikke tooteid, millest on kiirhoiatussüsteemi „Safety Gate“ kaudu teatatud, kuid mis on endiselt müügil või ilmuvad uuesti veebipoodidesse ja internetipõhistesse kauplemiskohtadesse. Riiklike järelevalveasutuste jaoks töötatakse välja sarnast veebiämblikku (**Passenger Rights AI Watch Tool**), mis võimaldab jälgida reisijate õigusi ja mis tehakse kättesaadavaks 2026. aastal. Komisjon töötab ka selle nimel, et parandada turujärelevalve jaoks vajalike tooteandmete koostalitlusvõimet, ning toetab tarbijakaitse- ja turujärelevalveasutusi tehisintellektivahendite strateegilisel kasutamisel nende järelevalvetöös, sealhulgas püüdes saavutada riikide tasandil välja töötatud vahendite ja ELi tasandil välja töötatud vahendite koostoimet ning pakkudes järelevalvetöötajatele koolitust.

[28] Kaasavus eeldab eelkõige tarbijate mitmekesisust kajastavate mitmesuguste antropomeetriliste andmete ja haavatavas olukorras olevate tarbijate elu mõjutavate tegurite süstemaatilist arvessevõtmist, sealhulgas asjakohastes Euroopa standardites, ning puuetega inimestele ligipääsetavate lahenduste rakendamist.

Täitmise tagamine on siiski vaid mündi üks külg. Selleks et norme praktikas järgitaks, peavad tarbijad olema teadlikud oma õigustest ja ettevõtjad oma kohustustest. Nõuete täitmise tagamise oluliseks täienduseks jäävad edaspidigi sihipärased **teadlikkuse suurendamise ja hariduskampaaniad**, sellised vahendid nagu tarbijahariduse keskus ja GreenComp (Euroopa kestlikkusalaste pädevuste raamistik), säästva tarbimise edendamine koolihariduse kaudu, **koolitusprogrammid**, nagu tarbijakaitseõigust käsitlev koolitus, ning **vabatahtliku koostöö** algatused, nagu tarbijakaitselubadus. Samuti julgustab komisjon jätkuvalt ettevõtjaid võtma vabatahtlikke kohustusi tipptaseme ja uuenduslikkuse saavutamiseks, et tagada tarbijate ohutuse kõrge tase, eelkõige iga kahe aasta tagant väljaantava ELi tooteohutuse auhinna kaudu.

Isegi suurema teadlikkuse ja jõulisema nõuete täitmise tagamise korral tekivad paratamatult vaidlused. Seetõttu keskendutakse ka tõhusa õiguskaitse tagamisele **vaidluste kohtuvälist lahendamist käsitleva muudetud direktiivi**, **esindushagide direktiivi** ja **tootevastutust käsitleva muudetud direktiivi** (nende juhtumite puhul, kus puudusega toode tegelikult kahjustab inimesi) rakendamise kaudu. Eelkõige jätkab komisjon tarbijaorganisatsioonide, kohtunike ja riiklike kontaktpunktide toetamist esindushagide tulemuslikul menetlemisel esindushagide direktiivi alusel. Seda tuge pakutakse näiteks ELi rahastatavate meetmetoetuste, seminaride ja platvormi EC-REACT interaktiivse teadmuskeskuse kaudu. Komisjon jälgib tähelepanelikult ka esindushagide direktiivi nende sätete rakendamist, millega reguleeritakse kolmandate isikute poolset rahastamist. Nagu direktiivis nõutud, hindab komisjon hiljemalt 2028. aastal, kas piiriüleste esindushagide jaoks on vaja ELi ombudsmani. Sellele järgneb direktiivi toimimise ametlik hindamine.

Kui tarbijatel tekib probleeme piiriüleste tehingutega, võivad nad tasuta õigusnõustamise ja toe saamiseks pöörduda ka **Euroopa tarbijakeskuste võrgustiku** (**ECC-Net**) poole[29]. Komisjon jätkab Euroopa tarbijakeskuste võrgustiku tugevat toetamist, et aidata neil keskustel veelgi suurendada oma suutlikkust tarbijaid nõustada ja abistada.

Neid meetmeid täiendavad rahvusvahelisel tasandil võetavad meetmed. ELi eesmärk on kõigis uutes kahepoolsetes kaubanduslepingutes jätkuvalt sätestada tooteohutust ja turujärelevalvealast koostööd käsitlevad tingimused ning kohustused, mis suurendavad tarbijate usaldust digikaubanduse vastu, sealhulgas e-kaubanduses osalevate tarbijate tõhusat kaitset puudutavad kohustused. Kui **WTO mitmepoolne e-kaubanduse leping** integreeritakse WTO õigusraamistikku, saab sellest esimene kaubandusleping, mis sisaldab selliseid kohustusi ülemaailmsel tasandil.

EL jätkab koostööd ja korrapärast andmevahetust **kiirhoiatussüsteemi „Safety Gate“** kaudu kolmandate riikidega, näiteks Hiinaga. Kooskõlas ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepinguga teeb komisjon koostööd ka Ühendkuningriigiga, et seada sisse kord ohtlikke toiduks mittekasutatavaid tooteid käsitleva teabe korrapäraseks vahetamiseks kiirhoiatussüsteemi „Safety Gate“ ja Ühendkuningriigi samaväärse tooteohutuse andmebaasi vahel. Lisaks toetab EL jätkuvalt kolmandate riikide tootjate ja muude tarneahelas tegutsejate teadlikkuse suurendamist ja koolitamist, et aidata neil mõista ühtsel turul kohaldatavaid tarbijakaitse- ja tooteohutusnorme. Näiteks üks ELi projekt on suunatud Ida- ja Lõuna-Aafrika ühisturul tarbijakaitse- ja tooteohutuspoliitika toetamisele. Mitmepoolsel tasandil toetab Euroopa Komisjon pärast **tarbekaupade ohutust käsitlevate ÜRO põhimõtete** vastuvõtmist nende rakendamist, abistades ÜRO

[29] 2024. aastal nõudsid Euroopa tarbijakeskused tarbijatele tagasi üle 7,5 miljoni euro.

Kaubandus- ja Arengukonverentsi tarbekaupade ohutust käsitlevate suuniste ja käsiraamatu koostamisel ning viies ellu ELi rahastatavaid suutlikkuse suurendamise projekte, nagu programm, mis on pühendatud konkurentsile ja tarbekaupade ohutusele Sahara-taguses Aafrikas.

Meetmed

- Teha ettepanek **tarbijakaitsealase koostöö määruse** muutmiseks (seadusandlik ettepanek – 2026. aasta IV kvartal).
- Toetada **tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku** lauskontrolle ja muud tegevust, mille eesmärk on võidelda ELi tarbijakaitseõiguse laialdaste rikkumiste vastu (käimasolev töö).
- Võtta tõhusaid meetmeid toodete nõuetelevastavuse suurendamiseks, kasutades ära koostoimet **ELi ning riiklike tolli- ja turujärelevalveasutuste** pädevusega ning luues vajaduse korral ELi turujärelevalveasutuse (käimasolev töö).
- Ajakohastada **Euroopa tootemääruse** raames **turujärelevalve ja toodete nõuetelevastavuse** norme, et veelgi suurendada ELi tooteohutuse tagamise tõhusust, eelkõige seoses impordiga kolmandatest riikidest, sealhulgas e-kaubanduse kaudu (seadusandlik ettepanek – 2026. aasta III kvartal).
- Tugevdada **esindushagide direktiivi** rakendamist, toetades veelgi tarbijaorganisatsioone, kohtunikke ja riiklikke ametiasutusi (käimasolev töö).
- Maksimeerida tehisintellekti kasutamist nõuete täitmise tagamisel ja turujärelevalve tegemisel, näiteks **veebiuurimistes (eLab)** ja **tooteohutuse turujärelevalve digivahendites** (2027. aastaks).
- Toetada kolmandate riikide tootjate ja muude tarneahelas tegutsejate **teadlikkuse suurendamist ja koolitamist** (käimasolev töö).

5. JUHTIMINE JA SIDUSRÜHMADE KOOSTÖÖ

Tegevuskava eesmärkide saavutamiseks ja esilekerkivate probleemide lahendamiseks peab selle juhtimisraamistik olema **kaasav, läbipaistev ja dünaamiline**.

Komisjon kavatseb pidada Euroopa Parlamendi, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komiteega korrapäraseid arutelusid tegevuskava rakendamise üle, mida juhitakse olemasolevate sidusrühmade koostööplatvormide kaudu. Need platvormid koondavad liikmesriikide kõrgeid ametnikke (tarbijakaitsepoliitika võrgustik), tarbijakaitseasutusi (tarbijakaitsealase koostöö võrgustik), tooteohutuse valdkonnas pädevaid asutusi (tarbijaohutuse võrgustik), tarbijaorganisatsioone, nagu eelkõige Euroopa Tarbijaliitude Amet (BEUC), ning muid kodanikuühiskonna, ettevõtjate ja akadeemiliste ringkondade esindajaid (tarbijakaitsepoliitika nõuanderühm).

Iga-aastane **tarbijakaitseküsimustele pühendatud tippkohtumine** jääb platvormiks, millel arutatakse hetkesuundumusi ja esilekerkivaid küsimusi võimalikult erinevate sidusrühmadega kogu EList ja mujalt maailmast. Samuti tehakse tippkohtumisel kokkuvõte käesoleva tegevuskava, sealhulgas ühtsel turul tarbijate hüvanguks rakendatava tegevuskava elluviimisest. Selleks et vaadata läbi edusammud ja anda üldisi poliitilisi suuniseid tegevuskava rakendamise ja asjakohaste tarbijakaitsepoliitika arengusuundade kohta, kavatseb tarbijakaitse eest vastutav ELi volinik kutsuda korrapäraselt kokku

tarbijakaitsealase ministrite foorumi, võimaluse korral samaaegselt tarbijakaitseküsimustele pühendatud tippkohtumisega.

Lisaks institutsioonilisele raamistikule eeldab aktiivne juhtimine ka kõigi tarbijate, sealhulgas haavatavatesse elanikkonnarühmadesse kuuluvate tarbijate hääle kuuldavaks tegemist. Komisjon kohustub toetama tugevat tarbijaliikumist nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, sealhulgas rahaliselt. Näiteks rahastab komisjon koolitusprogrammi **„Consumer PRO“** järelmeetmeid, et suurendada tarbijakaitsespetsialistide suutlikkust pakkuda tarbijatele nende vajadustele vastavat nõustamist. Nagu on märgitud **ELi kodanikuühiskonna strateegias**, teeb komisjon ettepaneku meetmete kohta, millega veelgi suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas tarbijarühmade kaasatust ja tõhusat osalemist avaliku poliitika kujundamise protsessides ning tugevdada nende kaitset ja toetust. Samuti viib komisjon läbi sihipärast teavitustegevust, et kaasata noori tarbijaid tarbijakaitsepoliitika kujundamisse, korraldades **noorte poliitikadialoogi** tarbijakaitsepoliitika teemal.

Komisjon korraldab ka korrapärast teabevahetust ettevõtluse sidusrühmadega tarbijakaitsepoliitika valdkonnas koormuse vähendamise ja lihtsustamise küsimustes, sealhulgas **rakendamist käsitlevaid dialooge** tarbijakaitse eest vastutava volinikuga. Eesmärk on pidada põhjalikke arutelusid ettevõtjate ees seisvate probleemide ja võimalike võetavate meetmete üle ning jälgida komisjoni poolt lihtsustamiseks ja koormuse vähendamiseks võetud meetmete edenemist. Esimene selline dialoog, mis oli pühendatud tarbijakaitsele digikeskkonnas, toimus 2025. aasta juulis.

Tarbimisandmed ja -statistika, näiteks kaks korda aastas koostatav **tarbijatingimuste tulemustabel**, on peamised tõendusmaterjalid, mida kasutatakse teadlikuks poliitikakujundamiseks. Need andmed on väärtuslikud ka Euroopa ja liikmesriikide poliitika mõju hindamisel ning tehtud edusammudest kokkuvõtete tegemisel. Komisjon püüab laiendada tõendusbaasi ning edendada andmete ja teadusuuringute paremat kasutamist.

Meetmed

- Kutsuda korrapäraselt kokku **tarbijakaitsealane ministrite foorum**.
- Korraldada **noorte poliitikadialoog tarbijakaitsepoliitika** teemal (2026).
- Pidada **rakendamist käsitlevaid dialooge** tarbijakaitsealase koostöö määruse (2026) ja üldise tooteohutuse määruse (2027) muutmise teemal.

6. KOKKUVÕTE

Euroopa Liidu tarbijakaitse tase on üks maailma kõrgemaid. See tugev raamistik on hädavajalik ühtse turu tulemuslikuks toimimiseks ja suurendab ELi ettevõtjate konkurentsivõimet. Nähes ette ulatuslikud juriidilised õigused ja kaitsemeetmed, muudab ELi tarbijakaitsepoliitika ELi algatused kõigi kodanike jaoks käegakatsutavateks eelisteks ning võib ebakindlatel aegadel toimida stabiilsuse tugisambana.

Tarbijakaitse tegevuskava aastani 2030 tugineb sellele kindlale alusele ja selles esitatakse konkreetsed meetmed tarbijakaitse edasiseks tugevdamiseks ning praeguste ja esilekerkivate probleemide lahendamiseks. Need meetmed aitavad luua usaldust, kaitset ja õiguskindlust, mida nii tarbijad kui ka ettevõtjad vajavad konkurentsi, innovatsiooni, investeeringute ja kestliku majanduskasvu edendamiseks ELis.

Komisjon teeb korrapäraselt kokkuvõtteid tegevuskava rakendamisel tehtud edusammudest ja jälgib võetud meetmete mõju, eelkõige tarbijatingimuste uuringu kaudu. Komisjon jääb ootama käesolevas tegevuskavas kirjeldatud strateegilise lähenemisviisi, prioriteetide ja meetmete arutamist kõigi asjaomaste institutsioonide ja huvitatud isikutega nii liikmesriikide kui ka ELi tasandil ning koostööd tarbijakaitse edendamiseks lähiaastatel.